

Riigikogu keskkonnakomisjonile

Järeldäring

13.05.2025

Riigikogu keskkonnakomisjon kuulas 30.04.24 istungil rahvaalgatuse JAH Saesaare paisjärve säilimisele Taevaskojas esindajaid ning korraldas sisuka arutelu. Esialgse arutelu tulemusena võttis keskkonnakomisjon rahvaalgatusega tõstatatud ja lahendust otsiva kogukonna probleemi oma töölauale.

Rahvaalgatuse korraldajatena ei piirdunud me ainult ühiskonna ja keskkonna valupunktile osutamisega, vaid töötasime välja omapoolsed lahendusettepanekud.

7. septembril möödunud aastal esitas Taevaskoja – Kiidjärve Puhkeala MTÜ omapoolsed lahendusettepanekud 5309 inimest häirinud olukorrale. Riigikogu keskkonnakomisjon võttis ettepanekud arutada oma istungil 23.09.2024.

Tookordsel arutelul said võimaluse kaaluda meie esitatud ettepanekuid Keskkonnaameti, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ning Kliimaministeeriumi esindajad. Komisjoni liikmed kuulasid ära ametnike seisukohad meie ettepanekutele.

Riigikogu keskkonnakomisjon otsustas (otsuse punkt 2.1.) Taevaskoja – Kiidjärve Puhkeala MTÜ tehtud ettepanekud edastada pädevatele institutsioonidele seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks. Istungi protokollis ei ole täpsustatud, millistele institutsioonidele ja kas määrati vastutajad ning edasise tegevuse tähtajad.

Rahvaalgatuse JAH Saesaare paisjärve säilimisele Taevaskojas algatusele allkirja andnud inimesed küsivad algatuse korraldajalt, et mis algatuse aktiivi esitatud lahendusettepanekutest Riigikogus on saanud. Meile, algatuse korraldajatele ja ettepanekute esitajatele, ei ole laekunud küsimusi, koostöö ettepanekuid või muud informatsiooni nendelt pädevatelt institutsioonidelt, kes peaksid rahvaesindajate poolt antud ülesannet täitma.

Leiame, et olles ise panustanud lahendusettepanekute väljatöötamisse väärivad rahvaalgatus tagasisidet oma ettepanekutele ja Riigikogu liikmed väärivad ülevaadet institutsioonide poolt tehtud tööst ja võimalikest lahendusettepanekutest.

Soovime ühtlasi täiendada oma seni esitatud informatsiooni. Karin Kroon Kliimaministeeriumi veeosakonnast väitis 23.09.24 istungil (istungil protokoll lk.3), et hetkel peab Veeseaduse järgi küsima nõusoleku maaomanikelt, keda **tulevane** paisutamine võib mõjutada. Väide on õige, kuid pole täielik. Lisaks **tulevase** paisutuse jaoks veeloa taotlemiseks peab ka tähtajalise **olemasoleva** veeloa uuendamisel või veeloa väiksemagi muudatuste puhul küsima **olemasoleva** paisutuse jaoks maaomanike nõusolekud.

Keskkonnaregistri järgi oli Eestis 2019. aasta seisuga 529 paisjärve. Paisjärvede äärseid maaomanikke (era- ja juriidilisi isikuid) on tõenäoliselt tuhandeid. Veeseaduse tõlgendus, et paisutamine on vabatahtlik tegevus (ja alati justkui tuleviku tegevus), ignoreerib fakti, et Eesti paljude paisjärvede veetase oli väljakujunenud juba enne maareformi, ka enne Veeseadust,

Natura 2000 alaks määramisest rääkimata. Eesti inimesed, paljude paisjärvede äärsete kodude omanikud on järvega küla keskel või oma kinnistu juures juba arvestanud. Praegune paisutuse käsitus Veeseaduses asetab tuhanded omanikud olukorda, kus nad peavad tegelema olemasolevale olukorrale (väljakujunenud veetasemele) veeloa hankimisega või nõusoleku andmisega. Nõusolekute küsimisega tegelevad ka paljud kohalikud omavalitsused, kui paisu omanik on kohalik omavalitsus. Samas on paljud paisjärved meie linnade ja külade maastikupildis iseenesest mõistetavad ja avaliku huvi objekt. Nii ei kujuta me Põlvat, Räpinat, Obinitsat ja paljusid teisi Eesti paikkondi järveta või lihtsalt jõepaisuta ette, aga luba peab ikkagi taotlema, nõusolekuid koguma ja menetlema, menetlema, menetlema.

Näiliselt kaalutakse **olemasolevate** paisjärvede (veetasemete) edasieksisteerimise õiguse üle. Ei ole harvad juhud, kui tuleb saamata jäänud nõusoleku või ameti poolse kesise kaalumise pärast seada sammud kohtusse.

Jah, meie tehtud Veeseaduse muudatuse ettepanekud puudutavad tuhandeid maaomanikke, aga ikka selles suunas, et sisutut bürokraatiat oleks vähem ja keskkonnaalased tegevused oleks tõeliselt suunatud kaitsma keskkonda.

Jääme oma seisukoha juurde, et kui soovitakse muuta **varasemalt väljakujunenud veetaset**, siis peab muutmise otsuseks järveäärsete maade omanikelt nõusoleku küsima. Selline nõue puudutab otseselt Saesaare paisjärve äärseid omanikke ja kogukondi, aga ka teisi paisjärvesid, kus soovitakse veetaset alandada olemasoleva paisutuse mitte lubamisega või paisu likvideerimise sooviga.

Paisutus, mis jätkab olemasoleva veetasemega, ei muuda järveäärsete maaomandite veerežiimi ja olemasoleva veetasemega jätkamisel maaomaniku nõusoleku küsimist peame sisutuks bürokraatiaks.

Rahvaalgatuse liikumises hoiame järjepidevust ja küsime Riigikogu keskkonnakomisjonilt

1. Millised institutsioonid said ülesande Riigikogu keskkonnakomisjonilt rahvaalgatuse JAH Saesaare paisjärve säilimisele Taevaskojas poolt tehtud **kolme lahendusettepanekuga** töötamiseks - seisukoha võtmiseks.
2. Kas Riigikogu keskkonnakomisjon on institutsioonidelt saanud rahvaalgatuse lahendusettepanekutele kohta seisukohad? Kas komisjon on töötanud edasi ettepanekute ja institutsioonidelt saadud seisukohtadega.
3. Kas institutsioonid on lisaks seisukohtadele esitanud muudetud või alternatiivseid ettepanekuid lahendamaks rahvaalgatuses esile toodud probleemi
 - kitsamalt, ainult Saesaare paisjärve jaoks st. likvideerimismenetluse lõpetamine
 - laiemalt kõigi ajalooliselt väljakujunenud veetasemega paisuveekogude jaoks st. Veeseaduse muutmiseks (lisame Veeseaduse muutmiseks ettepanekud 07.09.24)

Lugupidamisega

Margus Lillo

Taevaskoja – Kiidjärve Puhkeala MTÜ

Rahvaalgatus JAH Saesaare paisjärve säilimisele Taevaskojas